

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ascensus Moysis in montem Seu De Oratione Tractatus Tribus Stationibus ac vijs Purgatiua Illuminatiua Vnitiua distinctus

Crombecius, Johannes

Avdomari, 1618

3. Industriæ quatuor. De quatuor gradibus septimæ rupis superandis, & acceßu ad montis verticem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38133

SECTIO TERTIA.

INDUSTRIAE QUATVOR.

*De quatuor gradibus septimæ rupis superan-
dis, & accessu ad montis verticem.*

Gradus 1. **E**Xigua nobis scala superest, ex qua
ultima montis verticem non modò prospici-
scala. mus, sed propemodum videmus ac tene-
Lectio spi mus. Primus scilicet huius gradus seu indivi-
ritualis. trua est, studiosa rerum divinarum lectio. Hec
enim excitat pietatem, fovet conceptum fer-
vorem, illustrat mentem, meditationi segete
copiosam parat, & mensam spirituales sapi-
dis epulis instruit. Sancti Prosperi hoc con-
siliū est, qui cum dixisset contempla-
tivæ vitæ cultorem oportere litterarum divi-
narum sacris meditationibus insistere, addit
*In his se divinitus illuminatus oblectet, ibi se totum
velut in speculo resurgente, consideret; quod in-
pravum deprehenderit, corrigat; quod rectum est, im-
neat; quod deforme, componat; quod pulchrum, ex-
colat; quod sanum, servet; quod infirmum, assidua
lectione corroboret.*

Cui lec- 2. Contemplationi verò lectio triplici de-
tio medi- causa præmittitur: & imprimis quidem
tationi qua de re, cum divina majestate tractare ve-
præmit- lis, ante percipias; ne Deum tentare videar
atur. re, dum imparatus accedis. Deinde ut mens
sum

tem alioquin ex se depressam non nihil subleves, & animum tepidiorem incendas. Denique spirituales appetitus excites, quo maiori affectu, divinas res apprehendas, ijs perscrutare, & in ijs libenter immorere: si enim nobiles ut edendi desiderium excitent, summa contentione ac vehementi exercitio, horis aliquot ante mensam occupantur, venationi aut sphaeristerio operam dantes; quid ei fieri convenit, qui ad mensam divini numinis accessurus est? Quid si nauseabundus accumbat? Quid si etiam cibos aversetur? Lectio ante contemplationem, est *Simile*
accōmo-
di. m.
 ientaculum ante mensam. Cum enim digestio coenae praeterite facta est, & verendum ne si praedij tempus protrahatur, stomachus latret, & seipsum conficiat: operae pretium ducitur, ut ei aliquid porrigatur, quod eum ad refectioem pleniorē disponat; & minime se defectu alimenti consumat. Ita ante contemplationis amplissimam refectioem, pio desiderio aliquid largiendum; tum ut ipsum foveatur, tum ut pius animus ad colloquium ipsum divinissimum avidior accedat, & capacior cibum spirituales suscipiat. Prodest verò cum post has epulas sancta illa divinarum rerum lectio ac delibatio, tum etiam omni tempore. Revocat enim in memoriam, quae contemplationis hora hauseris *Lectio*
spiritua-
summa tua consolatione: accenderis etiam ad fructus
ad tuos.

ad novum epulum, & infatigabilem animum pascis.

*Gradus
secundus
Cogitatio
sancta.
Eius fru-
ctus.*

1.

3. Alter gradus nostræ scalæ seu industriæ secunda, est cogitatio, quæ nihil aliud est, quam masticatio rei in lectione acceptæ, & in memoria reconditæ. Magna res est, & minus difficilis quàm meditatio, vel contemplatio. Nam discursu magno caret, & indagine veritatis, & nodorum discussione ac dissolutione: etenim apprehendit res pro duritate affectu, & illas reservat, prælo meditationis frangendas. Admittit etiam interruptionem; satis enim est, si filum abruptum aut remissum, ubi licuerit, resumatur. Illud magni est momenti, si ita assueveris divina cogitare, ut ea per modum nature recurrant memoriæ; ut animo ea a scita revolvas; sicut huius sæculi homines mentem, vel negotia tractant vel ea quæ placent ad memoriam revocant, & in ijs cum voluptate acquiescunt.

*Simile
accom-
modum.*

Assuetudo multum valet in utramque partem. Non lædunt caput mercatores occupati a summo mane ad vespere numerandis nummis, aut negociando, atque adedò ne pluribus quidem diebus continuis: idque & quia grata res est, quam tractant, & quia ita assueverunt. Nobis grave est aliquanto tempore, de divinis cogitare; quod accidit aut quod et nobis in delicijs non sint, aut quia namque quamplurimis internas aures præbere con-

suas

suevimus. ad contemplationis officium totus homo debet concurrere; sensus imprimis externi aut inanibus rerum occurrentium imaginibus excludendis; aut admittendis ijs, quæ ad vnionem cum Deo aliquid conferre possunt; imagines verò has sensuum imaginativâ, quasi sinu suo complecti, ac reservare, vt loco & tempore dapes menti avidæ subministret. Ex hac enim maximè sufficitur cogitationum copia ac seges. Denique intellectus vastissimo & quasi immenso alveo, quidquid per sensus penetravit, cõcludere, & in sese notiones altiores ac subtiliores efformare, vt cum propheta dicere possit: *delectasti me Domine in factura tua, & in operibus manuum tuarum exultabo, & cū S. Augustino. Tu Domine fecisti ea, qui pulcher es. pulchra sunt enim: qui bonus es; bona sunt enim: qui es, sunt enim. Nec ita pulchra sunt, nec ita bona sunt, nec ita sunt; sicut tu, conditor eorum, cui comparata, nec pulchra sūt, nec bona sunt, nec sunt. Scimus hac; gratia tibi. Et scientia nostra scientia tua comparata ignorantia est.*

4. Ex his ergo fontibus oriuntur sanctæ cogitationes cælestiaque desideria. Sed hæc omnia ab interno præside, Spiritu nempe sancto, ac præferuido, sine quo inania sunt omnia, præmanare ac dirigi debent. Sicut enim ex-
 eritus, dissipatis militibus singulis, confusi-
 onem parit; sed à duce in vnum collectus,

3.
Officium
sensuum
externo-
rum.

4.
Imagin-
tiva.

5.
Intellec-
tus.

Psal. 91.

5.
Lib. 11.
conf. 6.4.

Simile
accom-
modum

A a 5

robus

robur incredibile continet; sic cogitationes solute, si sibi ipsis relinquuntur, hominem mutant in simiam, & sine spiritu dirigente ac moderante, spiritualis esse desinit. Et cogitationes ascendunt in corda nostra. Unde? ex alto ac face huius mundi elevate, & à calore libidinis. Quæ vero à spiritu interno asciscuntur, è caelo descendunt, crescunt ac multiplicantur crescente sole ad diem usque perfectum.

Luc. 24. 38.

3. Gradus.

Meditationis excellentia.

Similia.

5. Hæ cogitationes, fomenta sunt meditationum, & contemplationi summo sunt adiumento. Tertius scalæ supremæ gradus seu industria, meditatio est, quæ longis excedit cogitationem intervallis. Est enim meditatio contemplationis parens, eamque ordinariè generat. Et in hunc finem instituitur, ut conceptus ignis accendatur, & contemplationis incendium ac delicias pariat. Quare magni refert, hoc instrumento uti posse, quo etiam rudes evadunt, admodum sapientes, ac spirituales. Parvi non fiat malleus; quia & lapides ac marmora eò poliuntur. Non abijciatur lima; nam ea & ferrum levigatur, artificiosè plurima parantur. Non rideamus torcularis formam absconam: nam inde vinum exprimitur atque elicitur delicatum. Malleus est meditatio, quæ rudes animos expolit: quo & ferreae mentes levigantur: & sub hoc prelo positi, in nostri cognitionem

præ

primùm venimus, deinde Dei notitiã scien-
tiãque adipiscimur. Teste Basilio in dictũ illud
Moyſis: *Attēde tibi ipſi. Exacta, ait, & diligens tu-
ipſius conſideratio viam tibi præſtruet ad cognitionē
Dei. In teipſo enim tamquam mundo quodam specu-
lo, diſtincte ornato, licet exiguo contemplari licebit
eximiam conditoris tui & incomparabilem ſapienti-
am; & ex anima incorporea Deum eſſe incorporeum,
nullo circumſcriptum loco, inviſibilem.* Multa
alia ſubijcit Sanctus Doctor quibus oſtendit,
qua ratione muſtum ex hoc torculari expri-
mere oporteat.

Hom. 3.

6. Meditationis verò inſtituendæ, formæ ijs
qui ſanctiſſimo huic operi vacant, tres deli-
gi poterunt ex multis; & maximè noſtro in-
ſtituto ſerviunt. Prima materiam ſubiectam
deligit ex ſacris litteris, ſive hitorię eæ ſint,
ſive non. Vt ſi pſalterium ruminandum aſſu-
mas, & ex ſingulis verbis litterales primùm,
deinde myſticos ſenſus elicias. Huc referri
poſſunt proverbialia Salomonis, ſapientia eiuf-
dem, aliq̄ue libri ad ſapientiam pertinentes.

Formæ
triplicet.Ex ſacrâ
ſcriptura

Pari ratione, ſi quis hitoriã ſacram in me-
ditationem advocet, conſideret primò mē-
tem auctoris, ſpiritus ſancti ſcopum, rem
verbis illis ſubiectam; ampliffimos hic cam-
pos animo ſuo aperiet. Poſteſt hic modus nō
tantùm incipientibus ſervire, ſed etiam ma-
ximè perfectis. Primùm quidem tironibus
quia multum levat laborem materiæ inveni-
ende

Huius v-
tilitates

ende

enda, quam copiosissimam suppeditant sacri
 codices. Deinde, quia summa varietas occur-
 rit meditati. Si enim in vno verbo, aut se-
 tentia fructum non repereris, inuenies in se-
 cundo, tertio, aut quarto. Adde nihil ita homi-
 nē spirituale reddere posse, sicut ea quæ à Spi-
 ritu sancto profecta sunt. Verum hoc mo-
 menti habet plurimum, nosque afficere su-
 mope debet, scripturam nempe illam
 certissimam & infallibilis esse veritatis, dic-
 tatā a spiritu Dei, nec subterni posse confi-
 derationi nostræ solidius fundamentum, adeo
 vt commentati semper id obseruetur, *Deus lo-
 quitur, hac porro certissima sunt; hic decipi non
 possum; res vt scribitur, fiet, & a eveniet.* Videtur
 etiā Dominus hisce litteris adiunxisse, nescio
 quem sensum, ac motionem, vt quicumque
 eas legerit vim quandam penetrantem exci-
 piat etiam imprudens: & se ante incendi se-
 tuiat, quàm se moveri cognoscat: solent sub-
 inde quidam laborare commentationis tem-
 pore somnolentiā, alij instabilitate animi &
 cogitationum inconstantia ac volubilitate.
 Textus sacræ paginæ, quem oculis tuis subij-
 cere potes, dissipatum animum cogit, & vi-
 sus mentem alligat, vt aliud non volvat, nisi
 quod oculis obiectum est. Theauri quoque
 ingentes in sacris paginis reconditi sunt. Nul-
 li conceptus aliunde ditiores, nulla doctrina
 moralis solidior, nulla sapidior, nulla effica-
 cior

NVI
 216

cius per movendis animis, quàm quæ à Spiritu sancto concepta & dictata est, atque adeo, ut etiã præfecti hic hæerere, & in ramis huius amplissima arboris, tanquam bonæ aves cæli nidus suos condere valeant. Itaque totum novum testamentum, vita Christi Domini, Apostolorum acta, atque epistolæ, huic muneris copiosissima argumeta suppeditant. Nec excludo veteres historias à Moyse & alijs cõscriptas: nam ab eodem spiritu profectæ eodem effectus, fructusque progignunt.

7. Alius meditandi modus per discursus agitur: quo se quis nullis verbis alligat; sed delectatã ac paratã subjectã materiã, & in plura membra (si ita videtur) distributã, ad cõmõtandum accedit, præmissãque oratione, ac conciliato Deo, quem sibi præsentem constituet, excurrat per diversas circumstantias personarum, rerum, temporum, locorum, adhibito etiam sensuum velut quodã usu, ac si res ipsas videret, tangeret, gustaret, odoraretur; hunc audiret differentem; ad sese modò; modò ad Deum, orationem convertens. Quod si quæ difficultas in attentione comparanda occurrat, magno animo ac generoso eam excutiet. Si in re, quam habet præ manibus, nodus oriatur, adhibito calculo, ratione ac iudicio, illum expediet. Si in resolutione capienda, lumine cælesti opus sit, impetrare nitetur. Si de se victoriam quærat, ac rebel

2.
Meditandi modus

rebellem vel carnem, vel mentem subijcere opus sit: cum rationibus, tum fervore animi feram illam belluam expugnare, ac eius memoria penitus delere conabitur. Hoc enim officium est meditationis, quæ cum labore veritatem inquirat & investigat, obortaque difficultates perumpit.

3. *Meditandi modus.* 8. Tertia formula adhuc propior est contemplationi, & exercitatorum magis propria ac familiaris; qui ob usum ac facilitatem, & maximè ob abundantiam gratiæ ac luminum, illico efferuntur, animoque sublevantur, magisque divina patiuntur, quam agunt.

Eius facilitas unde oritur. Facilitas autem illa ex diversis causis oriri potest; atque imprimis ex frequenti cum Deo consortio, cui familiaris est colloqui, quam cum hominibus. Deinde ex singulari erga divinam maiestatem affectu innato, ac longa exercitatione comparato. Huc facit divinam bonitatem solere, cui placuerit dona

Rom. 9.

sua impertiri: nam & *cuius vult miseretur, & quem vult indurat.* Nec ad hoc magna merita temper prærequirit; sed quia Dominus est, ita illi placet iuxta rationes suas æternas. Subinde tamen & via quidem ordinaria, dispositiones ac cooperationem nostram considerat, & votis nostris ac conatibus respondet: pro studij nostri, si non præcisè mensura (nā plus semper tribuit, quam mereamur) certè pro fervore ac conatu; quo incitationibus eius

NVI
776

eius respondemus. Et quamvis dona natura-
 lia, intra limites supernaturalium non com-
 prehendantur; nihilominus singulare præ-
 sidium est habere aptam, ac rebus divinis
 concipiendis ac pertractandis idoneam natu-
 ram, eamque sedatam, complexionem san-
 guineam, ingenium capax, & illustre iudiciū,
 sanitatem opportunam, quæ labores sustineat,
 & continuationem ferat: genium item
 flexibile ad divinos amores, & cælestem ignem
 concipiendum; animum teneriorem quibus-
 dam motibus excitandis; quales sunt qui ad
 compassionem, amorem, admirationem, la-
 crymarum inabres provocant, & ad nutum
 divina bonitas talē animā inflectere, subige-
 re, erigere, deprimere, prout voluerit possit.

*Quam
 profint do-
 na natu-
 ralia.*

9. Hæc naturalia sunt, sed gratiæ subserviunt,
 & sine quibus cælestia dona non raro irrita
 cadunt; quid enim egeris, cum stipite & in-
 cōdito cerebro, cum stupido ac rustico inge-
 nio? cum moroso, acerbo, duro, pervicaci
 homine: im firmo item ac languido corpore,
 cui & vires & spiritus desunt?

10. Non sequitur tamen eos, qui præcla-
 ris illis naturæ dotibus præditi sunt, meritis,
 ampliori que gratia præstare. Imò sæpè ex-
 polito sunt illusionibus. Non enim omnes
 lacrymæ à spiritu sancto proveniunt; non
 omnes fervores; non omnes alti con-
 ceptus è cælis manant: memores simus An-
 gelum

gelum tenebrarum se transfigurare solitum
 in Angelum lucis, & à nobis multa exoritur,
 quæ cælitus provenire falsò arbitramur. Nil
 hilominus ubi iudicium solidum, ingenium
 capax & quietum, complexio idonea; il-
 lic longè facilius dona illa cælestia locum in-
 veniunt, quàm ubi ex deteriore complexione,
 impedimèta virtutum quamplurima adver-
 santur. Ex his tribus meditandi modis, quibus
 que illum sibi desumet, quem maxime op-
 portunum iudicabit, nisi malit pro varietate
 occasionū, modò hunc, modò illum usurpare.

4.

Gradus. II. Quartus & ultimus supremæ scalæ gra-
 dus, qui nos in vertice montis constituit, est
 Lib. de cōtemplatio; de qua ita loquitur Sanctus Au-
 spiritu. gustinus. *anima nostra cum vult intelligere, vel
 & ani- divina, vel Deum, vel se ipsam, suasque considerare
 ma cap. virtutes, abstrahit se ab omnibus corporis sensibus,
 32. quibus non adiuvatur, nisi ad corporeas formas, co-
 loresque sentiendos, & spiritu ac ratione se conspi-
 cit; meditatione ac contemplatione ad Deum ascen-
 dit: Deus verò revelatione, atque divina inspirati-
 one ad eam descendit: meditatio siquidem est oc-
 culta veritatis studiosa investigatio. Contemplatio
 perspicua veritatis iucunda admiratio. Illam namque
 divina illuminat revelatio, ut veritatem cognoscatur;
 istam verò divina inspiratio inflammat; ut eam
 diligat: corpus autem sensu & imaginatione ad spi-
 ritum ascendit. Hæc Augustinus.*

Quibus verbis S. Doctor declarat, sensus ex-

ternos

ternos, etiam subservire contemplationi, si interea vel cessent à functionibus suis; vel visum corporalium specierum tantisper excludant, & cum imaginatione ascendant ad spiritum; opus tamen esse, ut Deus inspiratione & revelatione descendat ad animam in Dei occursum assurgentem.

12. Richardus à Sancto Victore definit quid *Contemplatio* sit contemplatio in hæc verba. Est, inquit, *platio perspicax & liber animi contuitus in res prospiciē- quid- das, vsquequaque diffusus. Meditatio verò est stu- Lib. 1. diosa mentis intentio, circa aliquid investigandum de contē- diligenter insistens. Cogitatio autem est improvidus pla. p. 1. animi respectus ad evagationem pronus. Differen- c. 4. tiam verò inter tres illas actiones ita exprimit. Multum à se invicem hæc tria in modo differunt, quamvis quandoque in materia convenient. Cogitatio per devia quaque, lento pede, sine respectu perventionis, passim huc illucque vagatur: meditatio per ardua sæpè & aspera, ad directionis finē, cum magna animi industria nititur. Contemplatio libero volatu, quocumque eam fert impetus, miragilitate circumfertur. Cogitatio serpit, meditatio incedit, & (ut multum) currit. Contemplatio autem omnia circumvolat, & cum voluerit, se in summis librat. Cogitatio est sine labore, cum fructu. In cogitatione evagatio; in meditatione investigatio; in contemplatione admiratio. Ex imaginatione cogitatio; ex ratione meditatio: ex intelligentia contemplatio. Intelligentia obtinet supremum locum:*

B b

img

imaginatio infimum: ratio medium.

*Natura
contem-
plationis
explica-
tur.*

13. Ex quibus pane tota contemplationis natura ac principia deduci possunt. Est enim mediatio contemplationis origo ac parens. Sicut ex igniario, ilicis ac ferri seu chalybis percussione mutua, scintilla elicitur, quæ si in fomitem idoneum incidat, illum corrumpit ac pervadit, & ex eo lumen, ignis, flama concipitur; quæ vasta ædificia, vrbeique (si res ita ferat) populetur: sic & mediatio igniarii officium egregie sustinet; nam & cor nostrum ferreum est, & Christus lapis angularis lapis de monte excisus. Meditatio hæc duo

Psal. 38. inter se, dum collidit, excitat ignem. Et in *meditatione mea*, ait David, *exardescet ignis.*

4.

Hinc flamma, hinc incendium totius hominis, & facultatum eius. Sicque meditatio, quæ laborem, & quasi concussionem continebat, deinceps in contemplationem assurgit. Labor aufugit, delectatio succedit: lumen accrescit, & sol ad perfectum diem adducit.

14. Idem contigit Moyfi, dum esset in deserto, in quo aquæ desiderabantur. Sollicitus enim hoc remedium à Deo habuit, ut virga rupem percuteret. *Percussit perram & fluxerunt aquæ, & torrētes inundaverunt.* Ita fit in anima nostra, dum arida manet. Sicut terra sine aqua, aqua in qua gratiæ celestis. Virga Moyfis, Christi Iesu crucem designat. Rupes est animus noster, duræ cervicis & cordis incur-

Psal. 77.
20

NVM
276

circumcisi. Percute virga petram : meditare dolores Servatoris. Haud dubie elicies aquas & torrentes lacrymarum ac consolationum exorientur. Et in amplissimum contemplationis campum, habens irriguum superius in anima ; & inferius in corpore penetrabis.

Sicque educes mel de petra, oleumque de saxo durissimo. Quid dulcius melle ? Quid salubrius oleo ? Quod lucet, pascit, & vngit ? Hi enim fructus sunt contemplationis. *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo ! Et quam magna multitudo dulcedinis tue, quam abscondisti timentibus te !* Hoc mel exprimitur in meditatione, gustatur in contemplatione.

Deut. 32.

13.

Psal. 118.

103.

Psal. 39.

20.

In qua mens sitibunda & lumine ampliori, & delicijs lautioribus, & vntione copiosiore, quam in meditatione cumulat.

15. Gedeonis vellus cum tota nocte iacuillet, mane inventum est rore plenum, ac madidum. Et anima nostra dum tribulationis nocte, magna humilitate, ac patientia prostrata, Dei opem implorat, ei benignissimus Dominus rorem cælitus demittit, & eandem aridam imbuit pietatis ac religionis spiritu, qui contemplationis palatium splendidissimum aperit, & quæ post tenebras, lucem speraverat, in admirabile lumen Dei ingreditur, pascitur, vngitur, & voluptatis, non dicam rore, sed torrente perfunditur.

16. Petrus cum tota nocte laborasset, frustra

B b 2

conna

conatus pisces capere; audito tamen Christi
 Servatoris monito post hanc querelam. Pe
Luc. 5.5. totam, noctem laborantes nihil cœpimus. In ver
 (inquit) tuo laxabo rete. Tota nocte meditan
 tes, absente gratia Servatoris, nihil capimus,
 quamvis omnes animi nervos contēdamus.
 Tandem aliquando venit verbum, & verbo
 bonum & suave, cuius virtute infinitam
 piscium multitudinem capimus. In fluminem
 nempe impetu, qui latificat civitatem De
 multi, rarique pisces natant, desideria nimi
 rum animas ad Creatoris sui gremii in red
 cendi: sed hæc maximè contemplationis luce
 capiuntur.

17. Denique uti sol, dum nubilo, eius
 dii involvuntur, vi sua nubem discutit et
 sternit; ea verò prostrata & terre incumben
 te, in aère dominatur, mundumque recreat.
 Ita & iustitiæ sol, initio meditationis, dum
 nubem inter se, mentemque nostram inve
 nit, sensim dissipat ac prosternit: tum demum
 mens radijs ac serenitate fruitur optatis, quæ
 rumque aërem hauriens planè reficitur, &
 quasi hoste prostrato lætitiæ gestiens, in no
 vam quodammodo vitam ingreditur. Hæc vi
 ta contemplationi propria est; quæ nubibus
 dissipatis, solis lumine ac calore perfruitur.